

Primerjava med dominikansko in frančiškovo družino

Vinko Škafar*

DOI: <https://doi.org/10.62409/czn.300>
CC BY-SA 4.0

UDK – UDC: 27-789

Potrjeno – Accepted: 8. 7. 2025 | Objavljeno – Published: 27. 2. 2026

1.01 Izvirni znanstveni članek – 1.01 Original Scientific Article

Vinko Škafar: Primerjava med dominikansko in frančiškovo družino. Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor 96=61(2025), 4, str. 5–24

Avtor članka najprej predstavi redovna ustanovitelja sv. Dominika de Guzmána (Caleruega, okrog, 1170–1221, Bologna) in sv. Frančiška Asiškega (Assisi, 1181/82 – 1226 Assisi) ter nato dominikansko in frančiškovo družino, ki sta zelo razvejani. Oba, Dominik in Frančišek Asiški, sta ustanovitelja novega tipa redovništva, ki več ni imelo stalnega kraja za prebivanje (lat. *stabilitas loci*) in v obeh redovih so predstojnike volili za določen čas, kar je pomenilo, da niso bili izvoljeni dosmrtno. Oba redova sta tudi uboštvena, kar pomeni, da nista imela velikih posestev in opatij kot stari redovi. Obe družini sta imeli tri redove: prvi moški red, drugi red klavzurnih sester in laiški tretji red, ki so do danes pognali različne veje.

Ključne besede: sv. Dominik Guzmán, sv. Frančišek Asiški, dominikanska in frančiškova družina.

Vinko Škafar: Comparison between the Dominican and Franciscan Families. Review for History and Ethnography, Maribor 96=61(2025), 4, pp. 5–24

The article first presents the founders of the two religious orders, St Dominic de Guzmán (Caleruega, c. 1170 – Bologna, 1221) and St Francis of Assisi (Assisi, 1181/82 – Assisi, 1226), and then discusses the Dominican and Franciscan families, both of

---

* Dr. Vinko Škafar, upok. izredni prof., Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta, Enota v Mariboru, Slovenska 17, Maribor, Slovenija, vinko.skafar@rkc.si – *Vinko Škafar, retired Associate Professor, PhD, University of Ljubljana, Faculty of Theology – Maribor Unit, Slovenska 17, SI 2000 Maribor, Slovenia, vinko.skafar@rkc.si*

which developed into highly diversified religious communities. Dominic and Francis were the founders of a new type of religious life that no longer required a fixed place of residence (*stabilitas loci*). In both orders, superiors were elected for a limited term rather than for life.

Both orders were also mendicant, meaning that they did not possess extensive landed estates or abbeys like the older monastic orders. Each family consisted of three branches: the First Order of male religious, the Second Order of cloistered sisters, and the lay Third Order, which over time developed into numerous branches that continue to exist to this day.

Keywords: St Dominic de Guzmán, St Francis of Assisi, Dominican family, Franciscan family.

Svojemu prispevku sem dal naslov »Primerjava med dominikansko in frančiškovo družino«¹, kar pomeni primerjava med vsemi vejami, ki izhajajo iz karizme sv. Dominika in karizme sv. Frančiška Asiškega. Zdi se mi prav, da najprej predstavimo karizmo sv. Dominika in zatem karizmo sv. Frančiška Asiškega. Oba sta namreč ustanovitelja nove zvrsti redovništva.

RAZLIČNE POTE SV. DOMINIKA IN SV. FRANČIŠKA ASIŠKEGA PRED USTANOVITVIJO NOVIH UBOŠTVENIH REDOV

Najprej predstavljam različne pote sv. Dominika in sv. Frančiška Asiškega pred ustanovitvijo novih redov, red pridigarjev in manjših bratov. Oba ustanovitelja novih uboštvnih redov sta na začetku 13. stoletja odgovarjala na izzive in potrebe Katoliške Cerkve, ki je bila takrat v duhovni krizi.

Dominik

Dominik se je rodil leta 1170 v starem kastiljskem (španskem) mestu Caleruega, jugovzhodno od Burgosa, v plemiški družini Guzmán. V odličnih šolah je dobil kvalitetno izobrazbo, potem pa izobraževanje nadaljeval v stolniški šoli v Palencii, kjer je študiral filozofijo in teologijo. Po duhovniškem posvečenju

---

¹ Izraz dominikanska družina je razumljiv in jasen, saj vključuje vse redovniške veje, ki koreninijo v karizmi sv. Dominika. »Frančiškovski« bi naj na podoben način vključeval vse veje redov, ki koreninijo na karizmi sv. Frančiška Asiškega: vse tri veje manjših bratov, vse veje klaris, laiške tretjerednike in številne kongregacije samostanskih tretjerednic in tretjerednikov, kar bo pozneje razloženo. Prof. dr. Marko Snoj, podpredsednik SAZU, mi je 10. 6. 2023 pisal, da se s pridevnikom »frančiškovski« strinja in da ga bo dal v prirastek »Sprotnega slovarja slovenskega jezika«.

je postal član regularnega stolnega kapitlja v mestu El Burgo de Osma, enem od najstarejših škofijskih sedežev v Španiji, ki je bilo blizu Dominikovega domačega kraja.

Kot subprior kapitlja v Osmi je spremljal svojega škofa Diega na Dansko in v Rim, papež Inocenc III. pa ju je leta 1205 končno poslal v južno Francijo med albižane². Ob ugotovitvi vsestranske verske zmede se je v Dominiku porodila želja, da bi tam postal misijonar in pomagal albižanom in valdežanom, da bi se vrnili v Katoliško Cerkev. S škofom Diegom³, ki je pri Dominikovem iskanju življenjskega poslanstva odigral pomembno vlogo, sta v kraju Prouille⁴ pri Toulousu ustanovila misijonsko postajo, ki jo je po Diegovi smrti, leta 1207, sam vodil. Dominik je kot oznanjevalec katoliške vere s svojimi sledilci dan na dan potoval skozi kraje in mesta ter oznanjal katoliško vero. Njegova skromnost, uboštvo in ponižnost so ljudi nagovarjali, da so se začeli vračati v Katoliško Cerkev. Med postankom v Toulousu je Dominik stanoval pri nekem katarskem gostilničarju. Bil je zaskrbljen zaradi tolikega števila ljudi, ki so jih zmedli katari, albižani in valdežani. Njegov namen ni bil, da bi obsojal, temveč prepričeval in pojasnjeval. Vso noč se je pogovarjal s tem katarskim gostilničarjem in ga prepričeval, da se je ta zjutraj vrnil h katoliški veri. To nepričakovano srečanje je Dominika zaznamovalo za vse življenje. Seveda to ni bilo osamljeno in edino srečanje, ki je pretreslo Dominikovo srce.⁵

Z velikim poznavanjem ljudi in s svojo prekipévajočo ljubeznijo je Dominik, misijonar iz Kastilje, osvojil srca južnih Francozov. Nekajletno Dominikovo pridigarsko delovanje v južni Franciji je bilo zametek pridigarskega, tj. dominikanskega reda.⁶

Francišek Asiški

Francišek Asiški se je rodil ob prehodu leta 1181/82 v Assisiju, v italijanski pokrajini Umbriji, kot sin trgovca Pietra Bernardoneja in Francozinje Ivane Pica. Krstno ime malega Frančiška je bilo Giovanni, zaradi njegove matere pa so ga od rojstva naprej imenovali Francesco (Francozek). V mladosti je bil radoživ

² Albižani so bili takrat zelo vplivna protikatoliška katarska ločina v južni Franciji.

³ Prim. Ennio Staid, 2016: *Sveti Dominik: prerok za današnji čas*, Znamenje, Petrovče, 19–57.

⁴ Jean René Bouchert, 1999: *Sveti Dominik*, Znamenje, Petrovče, 33.

⁵ Prim. Jean René Bouchert, n. d., 24; Ennio Staid, 2016: *Gostilničar iz Toulousa*, v: *Sveti Dominik: prerok za današnji čas*, Znamenje, Petrovče, 19–26.

⁶ Prim. Vera Schauber in Michael Schindler, 1995: *Dominik*, v: *Svetniki in godovni zavetniki za vsak dan v letu*, Mladinska knjiga, Ljubljana, 409.

in vesel otrok in mladenič. Njegov cilj je bil postati vitez. Leta 1202 je komaj dvajsetleten odšel v vojno med umbrijskima mestoma Assisi in Perugia.

Enoletno ujetništvo v temnih ječah v Perugii mu je prineslo nova spoznanja. Do spremembe razmišljanja je prišel leta 1205 v starodavnem mestu Spoleto (pokrajina Perugia, dežela Umbrija), kamor se je umaknil z drugimi, da bi si kot meščanski sin pridobil viteški naslov v službi svetnemu gospodu. Tam, v Spoletu, je imel posebno doživetje. »Kdo ti da lahko boljše, gospodar ali služabnik?« je zaslišal kot Božji glas. »Zakaj se potem vežeš na človeka, ki je tudi sam služabnik? In zakaj ne greš k tistemu, ki je zares gospodar?« je slišal dalje. To je bil očitno glas notranje svetlobe, luči, ki jo je zaman iskal v svoji dolgi bolezni, po ponesrečenem pohodu proti Perugii. Frančišek je razmišljal in sodil po zunanosti, svoj delež k temu pa je dodala tudi družinska in družbena vzgoja. Spoletsko doživetje in spoznanje »v stolpu« ni bilo teoretično, temveč eksistencialno spoznanje ali pa njegova ura Damaska. Ne vemo, ali je Frančišek takrat že vedel za Savlovo spreobrnjenje (Apd 9,1-18), toda oboje si je zelo blizu. Podobno kot Savel sprašuje petindvajsetletni Frančišek: »Gospod, kaj naj storim?« In odgovor se glasi: »Vrni se v Assisi! Želim spremeniti tvojo duhovno pot.«⁷

Po spoletskem skrivnostnem razodetju leta 1205 sledijo deloma slikoviti deloma dramatični dogodki. Ti so ogromno pripomogli k zorenju mladega moža; dali so resno obeležje njegovemu, doslej igrivemu življenju in na mesto romantičnih sanj postavili kruto resničnost. Frančišek čaka in se sprašuje, kaj naj naredi, in ne najde rešitve. To je bilo obdobje, polno trpljenja in negotovosti. Nekateri njegovi življenjepisci menijo, da je odkril, da bi naj bila njegova »zaročenka« uboštvo, drugi omenjajo najdenje rešitve na njegovo iskanje ob srečanju z gobavcem, pomoč najpotrebnejšim. Tretji so menili, da je našel odgovor med romanjem v Rim, na grobovih apostolov ali v cerkvi San Damiano blizu Assisija, kjer mu Križani spregovori: »Pojdi in popravi mojo cerkev, saj vidiš, da popolnoma propada!« Frančišek popravlja cerkveno; do denarja pride s prodajo blaga iz očetove trgovine. Na koncu ugotovi, da to ni tisto, kar išče. K temu lahko dodamo vrnitev vsega, kar je imel, tudi svoje obleke očetu, ko je dejal: »Do današnjega dne sem imenoval Pietra Bernardoneja za svojega očeta, ker pa nameravam služiti Gospodu, mu vračam denar, ki mu dela tolikšne skrbi in ga tako razburja, da zapravljam, pa tudi obleke, ki mi jih je dal, mu vračam. Odslej bom dejal: »Oče naš, ki si v nebesih, in ne več: oče Pietro Bernardone.«

Po vseh zelo zanimivih dogodkih Frančišek še vedno tava in popravlja zapuščene cerkve, tudi cerkveno Marije Angelske v Porciunkuli. Končno se

---

⁷ Prim. Mario von Galli, 1976: *Frančišek Asiški: življenje za prihodnost*, Mohorjeva družba, Celje, 33.

je zgodilo – skoraj natanko štiri leta po sanjah, po skrivnostnem razodetju v Spoletu. Bil je 24. februarja 1209. Obnova Porciunkule, ki jo je vodil Frančišek, je bila bolj ali manj končana. V bogoslužju so slavili praznik apostola Matija. Na te dneve je bila v Porciunkuli maša. Tudi Frančišek se je udeležil evharističnega slavlja. Pri maši so brali Matejev evangelij 10,7-20. Ko je Frančišek, ki je latinščino razumel, čeprav slabše v njej pisal, slišal prebran evangelij, se mu je zazdelo, kot da je koprena padla z njegovih oči. Bil je ves iz sebe. Takoj po maši je naprosil duhovnika, naj mu še enkrat prebere evangelij, in ta mu je ustregel. Pri Frančišku je z enim zamahom, kot lepo pravi Mario von Galli⁸, prenehala negotovost, ki ga je od Spoleta naprej preganjala kot teman oblak. »To hočem! To je tisto, kar iščem! Iz vsega srca želim to delati.« Spoznal je, da je Božja volja zanj, da »živi po evangeliju«. Frančišek je končno spoznal, da je njegovo poslanstvo »živeti po evangeliju«.

Medtem ko so ga doslej, podobno kot njegov oče, mnogi imeli za norega, ga pustili v miru in se mu sočutno posmehovali, se je sedaj nenadoma vse spremenilo. List se je obrnil in mnogi so se mu pridruževali⁹ ter postali njegovi sledilci in prva skupina reda manjših bratov je začela »živeti po evangeliju«.

DOMINIKANSKA IN FRANČIŠKOVSKA DRUŽINA

V zadnjem času se vse veje, kleriške in laiške, moške in ženske, istega redovnega ustanovitelja navadno imenujejo s poenotenim ali s skupnim imenom »družina«. Tako lahko beremo v Sloveniji o »vincencijanski družini«, ki vključuje vse veje, ki koreninijo v karizmi sv. Vincencija Pavelskega. »Salezijanska družina« ima na svetovni ravni 23, v Sloveniji 6 skupin (združenj), ki se duhovno napajajo v duhovnem bogastvu sv. Janeza Boska. »Dominikanska družina« in »frančiškova družina«, ki sta že stari 800 let, imata številne veje, ki se sklicujejo in se tudi trudijo živeti – ene bogastvo duhovnosti, karizme in poslanstva sv. Dominika in druge bogastvo duhovnosti, karizme in poslanstva sv. Frančiška Asiškega. Razvejanost prav teh dveh družin bom skušal predstaviti, saj bom tako lažje nakazal, kaj sta Dominik in Frančišek podarila Cerkvi in posledično tudi človeštvu in kako sta ti dve družini še danes blagoslov za Cerkev in človeštvo. Zaradi boljšega pregleda bomo v tej razpravi dali k dominikanski in frančiškovi družini vse, ki živijo iz karizme sv. Dominika in sv. Frančiška Asiškega.

⁸ Prim. Mario von Galli, n. d., 40.

⁹ Prim. Mario von Galli, n. d., 40.

Dominikanska družina

»Dominikansko družino sestavljajo bratje kleriki in (bratje) sodelavci, mehinije (= klavzurne redovnice), sestrške ženske kongregacije, člani svetnih inštitutov in člani duhovniških in laičkih bratstev«¹⁰. Odnos bratov dominikancev do drugih članov dominikanske družine in združenj je predstavljen v dominikanskih Konstitucijah.¹¹

Prvi red dominikancev

Prvi red dominikancev, ki se uradno imenuje Bratje reda pridigarjev (lat. Fratres Ordinis praedicatorum, kratica OP), je ustanovil sv. Dominik v Toulouseu. Red pridigarjev ima Vodilo sv. Avgušтина (lat. Regula S. Augustini)¹² in lastne Konstitucije, ki jih lahko njihove vrhovne skupščine (generalni kapitlji) spreminjajo in prilagajajo.

Red pridigarjev je leta 1216 potrdil papež Honorij III. Na generalnem kapitlju v letih 1220 in 1221 v Bologni so dominikanci sprejeli Vodilo sv. Avgušтина.¹³ Zanimivo, da je isti papež Honorij III. (1216–1227)¹⁴, ki je leta 1223 potrdil Frančiškovo Vodilo, izdal za red dominikancev slovesno bulo 22. 12. 1216 in 21. 1. 1217 in potrdil »način življenja« (lat. forma vitae) sv. Dominika in njegovih tovarišev. Glavna naloga dominikancev je bila pridiganje in preprečevanje heretičnih gibanj, ki jih je bilo tisti čas veliko. Že leta 1233 so dominikanci postali uradni pridigarji proti krivoverstvu; znani so bili tudi kot inkvizitorji.

Glavno poslanstvo reda pridigarjev naj bi bilo predvsem razširjanje in obramba katolištva z oznanjevanjem, poučevanjem in pisanjem. Dominikansko geslo je: Slaviti, blagoslavlјati, pridigati (lat. Laudare, Benedicere, Praedicare).

---

¹⁰ Prim. Timothy Radcliffe, 2002: *Knjiga Konstitucija i naredbi braće reda propovjednika izdana po naredbi brata Timothyja Radcliffea, učitelja Reda* (Uvrštene su i odredbe Opće skupštine Providence 2001), Hrvatska dominikanska provincija, Zagreb, št. 1, § IX.

¹¹ Prim. Timothy Radcliffe, Odnos braće prema ostalim skupovima u Redu i prema udruženjima, v: n. d., poglavje V, št. 141–153.

¹² Prim. Avguštin, 2023: Vodilo za samostansko življenje, Priloge, I.–VII., v: Katja Ceglar, *Primerjava Avguštinovega in Frančiškovega redovnega vodila*, Ljubljana, Priloge, I.–VII., magistrsko delo, rokopis, Teološka in Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani; Sveti Aurelije Augustin, 1985: Pravilo za Božje slugе, v: (prir. Hadrijan Borak), *Redovnička pravila*, Brat Franjo, Zagreb, 193–202.

¹³ Avguštin, I.–VII.; Augustin n. d., 193–202.

¹⁴ Kot zanimivost omenimo, kar pomeni politično moč takratnega papeža Honorija III., tj. da je leta 1217 poslal krono srbskemu kralju Štefanu II. Nemanjiću Prvokronanemu, ki so ga kronali papeževi legati.

Zanimivo, da so dominikanci samostane vedno zidali v mestih; nekdam je imel vsak samostan za pridiganje svojo šolo z učiteljem (magistrom). Vrhovno oblast dominikancev izbirajo člani reda pridigarjev; službovanje izbranih predstojnikov je vedno časovno določeno. Red se je naglo širil po vsej Evropi. Dominikov red pridigarjev je dal v zgodovini mnogo velikih in pomembnih imen. Sholastična dominikanska filozofa Albert Veliki (Lauging, 1193–1280, Köln) in Tomaž Akvinski (Aquino, 1225–1274, Fossanova) sta na pariški univerzi uvedla Aristotelov filozofski sistem. Znani dominikanci so: dominikanska misleca, teologa in mistika Mojster J. Eckhart (Hochheim, 1260–1327, Köln) in J. Tauler (Strassburg, 1300–1361, Strassburg) ter slikarja fra Angelico (Guido di Pietro, 1395–1455, Rim) in fra Bartolomeo della Porta (Prato, 1472–1517, Firenze). Zaslugo za reformo reda v 19. stoletju ima H.- D. Lacordaire; moderno biblično preučevanje je organiziral M. J. Lagrange, svoj prispevek k drugemu vatikanskemu koncilu pa so dali teologi Y. Congar, M. Chenu in E. Schillebeeckx.

Na slovenskem ozemlju so bili dominikanci najprej v Brežah na Koroškem (1217), kjer so leta 1227 ustanovili teološko šolo, leta 1230 na Ptuj in pozneje tudi pri Sv. Trojici v Halozah, leta 1453 v Kopru in leta 1453 v Novem Klostru pri Polzeli.¹⁵

Sto petdeset let po Jožefu II. (1780–1790), ki je ukinil dominikanske samostane na Slovenskem, so se dominikanci vrnili v Slovenijo, najprej v Žalec leta 1965 in pozneje še v Petrovče, kjer danes delujeta dva slovenska dominikanca, ki vodita petrovško župnijo in baziliko Marijinega obiskanja, ki je osrednje romarsko središče celjske škofije.

Drugi red, klavzurne dominikanke

Drugi dominikanski red sestavljajo klavzurne sestre dominikanke (lat. *Sorores Ordinis praedicatorum*, kratica OP), menihinje (nune), ki so kot bivše albižanke z Dominikovo pomočjo leta 1206 ustanovile meniško redovno žensko skupnost v Prouilleu, kar je bilo pred ustanovitvijo prvega moškega dominikanskega samostana. »V Prouilleu je Dominik nastanil ženske, ki so se spreobrile v Fanjeauxu. Predlagal jim je strogo skupno življenje, kar ni bilo za njih nič presenetljivega, ker so bile že prej navajene stroge katarske discipline. Najbolj nenavadno pa tudi drzno je bilo to, da jih je prepustil same sebi. Bilo bi bolj razumljivo, ko bi jih bil priključil kakšni pravoverni skupnosti ter jih ločil od njihovih družin in njihovega okolja. Vendar Dominik tega ni storil. Te ženske so pozneje ustanovile prvi ženski dominikanski samostan.

¹⁵ Prim. Adalbert Rebič, ur., 2007: *Dominikanci*, v: *Splošni religijski leksikon*, Modrijan, Ljubljana, 255–256.

Samostani v Rimu, Bologni in Madridu so bili ustanovljeni pozneje.¹⁶ Leta 1219 je Cerkev Dominiku zaupala in ga pooblastila, da je preoblikoval nekatere ženske samostane v Rimu v luči svoje karizme. Dominik je v Rimu zbral redovnice različnih samostanov v rimski novi hiši blizu Sv. Siksta, kamor je poklical nekaj menihinj iz Prouilleja pri Toulousu, ki so usposabljale dotokratne različne rimske menihinje za pristno redovniško in meniško življenje.

Na slovenskem ozemlju so bile klavzurne dominikanke, drugi dominikanski red, od leta 1239 v Velesovem, v Studenicah (1245), Marenbergu (Radljah) (1251) do cesarja Jožefa II., ki jih je v letih 1782–1787 razpustil.¹⁷

Dominikanski krščanski laiki, nekdanj dominikanski tretjeredniki in škofijski dominikanski duhovniki

Najprej so zaživele sestre dominikanke kot klavzurne sestre, nato bratje dominikanci in pozneje laiški katoliški verniki obeh spolov, moški in ženske, samski in poročeni, ki so začutili, da lahko živijo duhovnost sv. Dominika in so se za to tudi odločili ter sestavljali dominikanska laiška bratstva, ki so jih včasih imenovali – podobno kot Frančiškova, dominikanski tretjeredniki, h katerim spada tudi dominikanska mladina.

Škofijski duhovniki, ki se podobno kot laiki pridružijo redu pridigarjev, sestavljajo svoja duhovniška bratstva.

Vsi naštetih pripadajo dominikanskemu redu in zato tudi ob imenu ali skupini ali skupnosti dopišejo kratico OP, red pridigarjev (Ordo praedicatorum), kar pomeni, da so člani, vsak na svoj način, dominikanskega reda oziroma dominikanske družine.

Dominikanske (nekdanje tretjeredniške) ženske samostanske skupnosti in dominikanske ženske kongregacije

Te so prav tako ena izmed vej dominikanske karizme in zato tudi pripadajo dominikanski družini oz. redu pridigarjev (OP). Nekatero samsko dominikanske laiške tretjerednice so se začele povezovati in združevati v samostanske skupnosti in jih imenujemo dominikanske samostanske tretjerednice.

Prve prave novejšje kongregacije neklavzurnih dominikank so nastale v Franciji v drugi polovici 17. stoletja. V 18. stoletju so španski dominikanski misijonarji organizirali avtohtone skupnosti v Vietnamu za misijonarsko poslanstvo. Te skupine so najprej bile avtonomne, leta 1951 pa so se v kongregaciji poimenovala dominikanke (OP).

¹⁶ Jean René Bouchert, n. d., 33.

¹⁷ Prim. Adalbert Rebič, n. d., 256.

Večina kongregacij dominikanskih sester se posveča poučevanju ali zdravstveni negi; nekatere so izrazito misijonarske, druge ekumenske, nekatere tudi kontemplativne. Med svetnicami zelo izstopata dve dominikanski samostanski tretjerednici mistikinji, sv. Katarina Sienska (Siena, 1347–1380, Rim), ki je tudi cerkvena učiteljica, in sv. Roza Limska (Lima, 1586–1617, Lima).

Pri nas v Sloveniji so se sestre dominikanke, ki so pripadale kongregaciji, ki jo je ustanovila Mati Gerina iz Francije, naselile leta 1967 v Žalcu in v Petrovčah ter leta 1998 v Piranu. Iz Slovenije so odšle leta 2021.

Statistika dominikanske družine na svetovni ravni 31. 12. 2023

Bratov dominikancev (prvi red OP) je bilo leta 2023 5.175. Pripadali so 43 redovnim enotam (provincam in viceprovincam) in so živeli ter delovali v 107 državah.

Klavzurnih sester dominikank (drugi red OP) je bilo takrat 2.206. Živele so v 45 državah in 186 samostanih.

Dominikanskih laikov (nekdanji tretji red OP) je bilo 128.252 in so v 75 državah živeli v 2.195 bratstvih.

Škofijskih duhovnikov tretjerednikov je bilo 368 in so živeli v 17 državah.

Aposto(lat)skih sester je bilo 17.822; pripadale so 144 različnim kongregacijam in živele na področju 109 držav.

Dominikanski sekularni inštituti so bili trije in so imeli svoje postojanke v 13 državah.

OP IDYM je imelo 3.052 članov, ki so živeli v 124 skupnostih v 30 državah.¹⁸

Vsi člani dominikanske družine nosijo pri svojem imenu, skupini, kongregaciji dominikansko kratico OP, kar pomeni pripadnost dominikanskemu redu oz. dominikanski družini.

Franciškovska družina

Frančiškovski družini danes pripadajo manjši bratje oz. prvi red (frančiškani, minoriti in kapucini), drugi red, klavzurne sestre klarise, tretji red sv. Frančiška Asiškega, ki se danes imenuje Frančiškov svetni red (kratica FSR; za ljubitelje latinščine pa *Ordo Franciscanus Saecularis*, lat. kratica OFS), Frančiškova mladina (FM) in številne redovniške kongregacije obeh spolov, ki imajo isto skupno Vodilo za samostanske tretjerednike in tretjerednice. Vsaka

---

¹⁸ Za podatke dominikanske družine se najlepše zahvaljujem s. Katarini Maglica OP, dominikanki hrvaške Kongregacije sv. angelov varuhov, ki je bila ustanovljena leta 1905.

kongregacija in inštitut ima svoje lastne konstitucije, ki jih lahko na vrhovnih kapitljih dopolnjuje in spreminja.

Manjši bratje (prvi red sv. Frančiška Asiškega)

Ustno dovoljenje papeža Inocenca III. leta 1209 (1210) za način življenje po svetem evangeliju (*forma vitae secundum sancti Evangelii*) je bilo povod, da je Frančišek, zaradi hitre rasti števila bratov napisal še dve Vodili, ki sta ohranjeni. Prvo ohranjeno Frančiškovo Vodilo iz leta 1221, ki ga sicer papež Honorij III. nikoli ni potrdil, ker mu je manjkal pravni vidik, imenujemo tudi Nepotrjeno Frančiškovo Vodilo¹⁹. Drugo Frančiškovo ohranjeno Vodilo, ki je upoštevalo takratno cerkveno pravno zakonodajo, je potrdil papež Honorij III. 29. novembra 1223. Prav to potrjeno Frančiškovo Vodilo²⁰ je tudi danes osnova za življenje vseh treh enakopravnih vej manjših bratov, ki so samostojni redovi in imajo tri enakopravna vodstva. Ti trije prvi Frančiškovi redovi so: manjši bratje frančiškani (lat. *Ordo Fratrum Minorum*, kratica OFM), manjši bratje minoriti (lat. *Ordo Fratrum Minorum Conventualium*, kratica OFMConv) in manjši bratje kapucini (lat. *Ordo Fratrum Minorum Capuccinorum*, kratica OFMCap). Vsak red manjših bratov (frančiškani, minoriti in kapucini) ima ob skupnem in istem Vodilu svoje lastne konstitucije, ki se v nekaterih vidikih razlikujejo in jih lahko generalni kapitelj konkretnega reda dopolnjuje in spreminja.

Klarise ali Red ubogih sester sv. Klare (drugi red sv. Frančiška)

Klarise sta leta 1212 ustanovila sv. Frančišek Asiški in sv. Klara (1194–1253), ki je pozneje po vzoru Frančiškovega potrjenega Vodila napisala Vodilo za klarise²¹. Papež Inocenc IV. ga je potrdil dva dni pred Klarino smrtjo, 9. avgusta 1253. Klara je hotela v polnosti živeti Frančiškovo karizmo popolnega uboštva v bogomiselnem življenju v klavzuri, torej na meniški, na nunski način.

Podobno kot manjši bratje so tudi klarise razdeljene na različne obedience ali veje, od katerih ima vsaka veja svoje vrhovno vodstvo. Klarise se delijo na štiri samostojne skupnosti z vrhovno predstojnico, podobno kot manjši bratje na tri. In sicer: 1. klarise »damianite«, ki izhajajo iz prvotnega samostana klaris pri Sv. Damijanu v Assisiju (lat. *Ordo Sanctae Clarae*, kratica OSC; slov. red sv. Klare) – navadno jih oskrbujejo manjši bratje frančiškani;

¹⁹ Frančišek Asiški, 1998: Nepotrjeno Vodilo, v: *Vodilo in življenje: Spisi sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare*, Slovenska kapucinska provinca, Ljubljana, 95–121.

²⁰ Frančišek Asiški, 1998: Potrjeno Vodilo, v: *Spisi*, 122–130.

²¹ Klara Asiška, 1998: Vodilo, v: *Spisi*, 159–175.

2. klarise koletinke (Ordo Sanctae Clarae reformationis ab Coleta, kratica OSCCol; slov. red klaris koletink), ki jih je reformirala sv. Koleta (+ 1447) – običajno jih oskrbujejo manjši bratje frančiškani; 3. klarise kapucinke (Ordo Sanctae Clarae Capuccinarum, kratica OSCCap, slov. red klaris kapucink), ki se navdihujejo iz kapucinske reforme – običajno jih oskrbujejo manjši bratje kapucini; 4. klarise urbanke (Ordo Sanctae Clarae regulae Urbani IV., kratica OSCUrb, slov. red klaris urbank); držijo se Vodila papeža Urbana IV., ki ga je izdal leta 1263 – običajno jih oskrbujejo manjši bratje minoriti. Klarise urbanke so bile znane po tem, da so imele – v primerjavi z drugimi vejami klaris – «bogate» klariške samostane (npr. v Mekinjah pri Kamniku), kar jim je dovoljevalo Urbanovo Vodilo. Tri druge veje klaris so živele in tudi danes živijo po Klarinem Vodilu, ki jih obvezuje na strogo uboštvo, kar je potrdil papež Inocenc IV. leta 1253, dva dni pred Klarino smrtjo.

Frančiškov svetni (prej tretji) red

Frančiškov svetni red, FSR (lat. Ordo Franciscanus Saecularis, kratica OFS), včasih Frančiškov tretji spokorniški red (Tertius ordo de poenitentia), je prav tako, četudi posredno, ustanovil sv. Frančišek Asiški in ga namenil v prvi vrsti krščanskim laikom, ki so živeli v svetu. Ker ga je ustanovil kot tretjega po vrsti, za manjšimi brati, to je za moškim redom, ter klarisami, ženskim redom, se imenuje tudi tretji red. Frančiškova osnovna listina za tretji red je *Pismo vsem kristjanom*, ohranjeno v dveh redakcijah²². Namenjen je bil tako samskim kot poročenim, moškim in ženskam, ki so živeli v svetu, kar velja še danes. Vodila za tretjerednike pa ni napisal Frančišek, čeprav je tretji red leta 1221 dobil svojo obliko življenja, imenovano z dokumentom *Memoriale Propositi*²³, ki sta jo najbrž pripravila Frančišek in njegov dober prijatelj kardinal Hugolin, poznejši papež Gregor IX. (1227–1241), ki je že leto po Frančiškovi smrti, leta 1228, Frančiška Asiškega razglasil za svetnika. Original sicer ni ohranjen, a je njegova redakcija iz leta 1228. Uradno potrditev Vodila za tretjerednike je z bulo *Supra montem* leta 1289²⁴ izdal papež Nikolaj IV.²⁵, ki je bil prvi papež iz reda Frančiškovih manjših bratov. Tega leta naj bi se začel

²² Frančišek Asiški, 1998: Pismo vsem kristjanom (prvotna redakcija), v: *Spisi*, 52–55; Frančišek Asiški, 1998: Pismo vsem kristjanom (kasnejša redakcija), v: *Spisi*, 55–63.

²³ Lazaro Iriarte, 2013: *Povijest franjevaštva*, Zagreb, Krščanska sadašnjost, 470.

²⁴ Ob 700-letnici Vodila Nikolaja IV., 18. 8. 1989, so štirje vrhovni služabniki (za ljubitelje latinščine »generalni ministri«) Frančiškovih moških redov (OFM, OFMConv, OFMCap in TOR) napisali odlično pismo »Poklicanost in poslanstvo Frančiškovih krščanskih laikov v Cerkvi in svetu«, Brat Frančišek, Ljubljana 1997.

²⁵ Prim. Robert Bahčič, 2007: *Čudež, ki traja 800 let: zgodovina Frančiškove karizme v svetu in pri nas*, Ljubljana, Brat Frančišek, 280; Lazaro Iriarte, n. d., 472.

za Frančiškove spokornike uporabljati izraz »tretji red sv. Frančiška«, in to v dveh oblikah, »svetni« in »regularni«, kar pri nas prevajamo »samostanski«, ker so nekateri bratje ali sestre začeli živeti v skupnosti kot redovniki oz. redovnice. Nikolajevo Vodilo za tretji red sv. Frančiška je ostalo v veljavi vse do papeža Leona XIII., ki je leta 1883 razglasil novo Vodilo²⁶. Leonovo Vodilo je ostalo v veljavi do leta 1978, ko je papež sv. Pavel VI. potrdil novo Vodilo, v katerem se je dotedanji tretji red sv. Frančiška Asiškega preimenoval v Frančiškov svetni red²⁷. Leta 1991 je izšel slovenski prevod »Pavlovega« Vodila pod naslovom *Vodilo Frančiškovega svetnega reda* (Pavel VI. 1978)²⁸. Kmalu za Pavlovim Vodilom, 8. 9. 1990, so bile pripravljene in s strani Kongregacije za redovnike in svetne ustanove potrjene tudi »Generalne konstitucije Frančiškovega svetnega reda«²⁹.

Frančiškov svetni red danes sestavljajo kristjani, ki se s svojim poklicem v svetu in znotraj Cerkve trudijo živeti po evangeliju tako, da privzamejo Frančiškovega duha. Kot Božje ljudstvo na poti k Očetu živijo v tesni povezanosti z vsemi Frančiškovimi redovi (manjšimi brati, sestrami klarisami) in tudi z brati ali sestrami, ki pripadajo samostanskemu tretjemu redu. Tako je Frančiškov svetni red celica Cerkve, potujoče Božje ljudstvo, ki kot skupnost bratov in sester v tesni povezanosti z drugimi vejami Frančiškovih redov »potuje naproti Očetu«. Frančiškov svetni red združuje tiste kristjane, »ki spolnjujejo Vodilo, potrjeno s strani Cerkve, in živijo v svetu v Frančiškovem duhu«³⁰. Prav Frančiškov svetni red je v zborniku o sodobnih eklezijskih gibanjih umeščen med eklezijska gibanja³¹, čeprav se s tem morda nekateri ne strinjajo.

Podobno kot pri dominikanskih laikih (prej tretjerednikih) se tudi s Frančiškovim svetnim redom in z duhovnostjo sv. Frančiška Asiškega povezujejo – razen krščanskih laikov – tudi nekateri duhovniki in škofje ter imajo ponekod tudi svoja duhovniška bratstva.

Zgodovina nam razkriva zelo različne svetniške člane Frančiškovega svetnega reda. Med njimi omenimo zakonca sv. Elzeirija (+1323) in bl. Delfino (+1358), dva papeža iz 20. stoletja, sv. Pija X. (+1914) in sv. Janeza XXIII. (1963), kardinala bl. Alojzija Stepinca (+1960), univerzitetnega profesorja bl.

²⁶ Prim. Robert Bahčič, n. d., 293.

²⁷ Prim. Robert Bahčič, n. d., 294–296.

²⁸ Prim. Pavel VI., 1991: *Vodilo Frančiškovega svetnega reda*, v: *Vodilo in Generalne konstitucije Frančiškovega svetnega reda*, Srečanja, Ljubljana, 5–16.

²⁹ Prim. Generalne konstitucije Frančiškovega svetnega reda, v: *Vodilo in Generalne konstitucije Frančiškovega svetnega reda*, Srečanja, Ljubljana 1991, 17–80.

³⁰ Robert Bahčič, n. d., 294.

³¹ Prim. Jaime Zudaire, 1991: *L'Ordine francescano Secolare*. Agostino Favale (e Collaboratori), v: *Movimenti ecclesiali contemporanei: dimensioni storiche teologico-spirituali ed apostoliche*, Biblioteca di Scienze Religiose – 92, Las – Roma, 345–358.

Kontarda Ferrinija (+1902) in mnoge druge. Lazaro Iriarte poimensko našteva 45 svetnikov in 82 blaženih, ki so bili člani Frančiškovega svetnega reda³².

Samostanski tretjeredniki in tretjerednice sv. Frančiška Asiškega

Samostanski ali tretji regularni red sv. Frančiška kot način življenja (forma vitae) se je med Frančiškoviimi tretjeredniki hitro uveljavil in dobil močno spodbudo potem, ko je papež Nikolaj IV. 1289 z bulo »Supra montem« uradno potrdil Frančiškov tretji red. Po tej uradni papeževi potrditvi Frančiškovega tretjega reda so se nekatera bratstva, moška, predvsem pa ženska, v svetu in v »samostanskih« skupnostih pospešeno razvijala in razširjala. Tretjeredniško Vodilo papeža Nikolaja IV. iz leta 1289 je bilo skupno za samostanske in svetne tretjerednike do leta 1521, ko je papež Leon X. potrdil posebno Vodilo za samostanske tretjerednice in tretjerednike sv. Frančiška Asiškega (lat. Tertius Ordo regularis S. Francisci Ass., kratica – TOR). Svetni tretjeredniki pa so ohranili svoje Vodilo iz leta 1289 do leta 1883, ko je zanje papež Leon XIII. potrdil novo Vodilo. Papež Pij XI. je novo Vodilo za samostanske (regularne) tretjerednike potrdil leta 1927 z bulo »Rerum conditio«.

Drugi vatikanski cerkveni zbor je izdal odlok o času primerni prenovi redovniškega življenja »Perfectae Caritatis« in povabil vse redovnike in redovnice, da bi se vrnili k izvirom krščanskega življenja, kakor tudi k prvotni karizmi svojih ustanov. V duhu tega odloka so kmalu po zadnjem koncilu (1962–1965) začeli vsi redovi prenavljati svoje konstitucije, odredbe, določila in predpise v duhu ekleziologije drugega vatikanskega cerkvenega zbora, ki je poudaril potrebnost prenove redovniškega življenja v luči evangelija kot najvišje norme vsake ustanove, obenem pa vrnitve k lastni karizmi, da bi tako svojo karizmo živeli bolj pristno v luči ustanovitelja in tradicije lastne ustanove v sedanji Cerkvi in svetu. Danes imajo samostanski tretjeredniki in samostanske tretjerednice skupno Vodilo, ki ga je leta 1982 potrdil papež Janez Pavel II.³³ Seveda pa ima vsaka kongregacija ali inštitut svoje konstitucije, ki opredeljujejo konkretni način življenja in poslanstvo.

Statistika frančiškove družine na svetovni in slovenski ravni

Statistiko dominikanske družine sem sestavil veliko lažje, ker sem prišel do točnih podatkov z datumom 31. 12. 2023, kar mi za frančiškovo družino

³² Lazaro Iriarte, n. d., 531–532.

³³ Prim. Janez Pavel II., 2009: Vodilo in življenje bratov in sester samostanskega tretjega reda svetega Frančiška, v: *Vodilo in Konstitucije ter Navodila kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja*, Provincialat šolskih sester, Ljubljana, 3–27.

ni uspelo. Zato bom pri statističnih podatkih pisal tiste datume, ki sem jih uspel dobiti, kar sicer ni isto, a so kljub temu podatki točni, četudi z različnimi datumi. Princip bo isti: najprej bodo predstavljeni podatki za manjše brate (frančiškane, minorite in kapucine), nato za klavzurne sestre klarise, Frančiškov svetni red in na koncu za kongregacije in inštitute bratov in sester samostanskega tretjega reda sv. Frančiška Asiškega.

SVETOVNA RAVEN

Vseh manjših bratov je bilo 31. 12. 2021: manjših bratov frančiškanov (OFM) 12.127, manjših bratov minoritov (OFMConv) 4.050 in manjših bratov kapucinov (OFMCap) 9.864. Vseh manjših bratov skupaj: 25.041.

Sester klaris je bilo 31. 12. 2021³⁴ na svetu: klaris damianit (OSC) 6.015 v 525 samostanih, klaris urbank (OSCUrb) 540 v 47 samostanih, klaris kapucink (OSCCap) 1.644 v 133 samostanih, klaris koletink (OSCCol) 488 v 45 samostanih in klaris drugih denominacij 746 v 57 samostanih. To pomeni, da je bilo ob koncu leta 2021 okrog 10.000 klaris, ki so živele v okrog 800 samostanih.

Frančiškov svetni red, kratica FSR (za ljubitelje latinščine Ordo Franciscanus Saecularis, kratica OFS), je danes navzoč v 112 državah po svetu in ima okoli 399.000 sester in bratov. Narodna bratstva Frančiškovega svetnega reda so ustanovljena v 70 državah, tudi v Sloveniji (718 bratov in sester), v 18 državah so narodna bratstva v ustanavljanju, v 24 državah pa so bratje in sestre Frančiškovega svetnega reda navzoči na različne načine³⁵. V zadnjih sto letih se po mnogih državah navdušuje nad frančiškovo duhovnostjo tudi Frančiškova mladina (kratica FRAMA) in Frančiškovi otroci (kratica FO).

Samostanski tretji red sv. Frančiška Asiškega – na svetovni ravni Lázaro Iriarte³⁶, dober poznavalec zgodovine Frančiškovih redov, leta 1994 omenja 9 moških samostanskih tretjeredniških kongregacij papeškega prava z 1452 brati³⁷, ženskih samostanskih tretjeredniških kongregacij papeškega prava pa kar 219 s 117.396 sestrami.

³⁴ Prim. *Annuario Pontificio* 2023.

³⁵ Doroteja Emeršič, 2018: XV. generalni kapitelj Frančiškovega svetnega reda (OFS), *Brat Frančišek* 28/5–6, 11.

³⁶ Lazaro Iriarte, n. d., 510–518.

³⁷ Na področju današnje Slovenije so živeli in delovali samostanski tretjeredniki sv. Frančiška Asiškega, glagoljaši (Tertius Ordo regularis S. Francisci Ass. – TOR) v Kopru čez 300 let. V letih 1467–1806 so v Kopru negovali bogoslužje v staroslovanskem jeziku. Žal jih je Napoleon ukinil (Vjekoslav Štefanić, 1956: *Glagoljaši u Kopru (1467–1806)*, v: *Starine*, knjiga 46, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 203–329; Salvator Žitko, 2015: *Glagoljaški samostan sv. Gregorja v Kopru. Glagoljaštvo v Istri in Kopru s srednjeveškimi iluminiranimi glagolskimi kodeksi in fragmenti*, Monaldovi

SLOVENSKA RAVEN

Navzočnost frančiškove družine na slovenski ravni bom navajal iz Naslovnika Katoliške Cerkve v Sloveniji 2023³⁸.

Manjši bratje: manjših bratov frančiškanov (OFM) je bilo 67, manjših bratov minoritov (OFMConv) 40 in manjših bratov kapucinov (OFMCap) 31. Vseh manjših bratov skupaj: 138.

Sester klaris (OSC) je bilo: 30 v treh samostanih.

Frančiškov svetni red (FSR) (lat. OFS): 718 (glej zgoraj).

Frančiškanke brezmadežnega spočetja (FBS): 24.

Inštitut frančiškank Marijinih misijonark (FMM): 17.

Mala Frančiškova družina (MFD): 3.

Sestre Svetega križa (SSK): 11.

Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja (ŠSFKK): 91.

SKLEP: NOV NAČIN REDOVNIŠTVA

Tako bratje dominikanci, red pridigarjev sv. Dominika, kot manjši bratje sv. Frančiška Asiškega so ob nastanku vzbujali veliko presenečenje. Blagoslov in potrditev več jasnovidnih papežev sta omogočila, da sta si oba redova in številne veje dominikanske in frančiškove družine utrle pot skozi nerazumevanje sodobnikov in pred njihovimi očmi dosegli razcvet, kakršnega poznamo danes.

Oba, Dominik in Frančišek, sta se čutila najbolj nagovorjena zaradi Matejevega evangelija. Dominik je pred in po ustanovitvi reda pridigarjev vedno nosil s seboj Matejev evangelij in Pavlova pisma³⁹, Frančišek pa je prav ob poslušanju Matejevega evangelija med mašo na god sv. Matije spoznal, da je to tisto sporočilo, ki ga je iskal in ga je takrat dokončno nagovorilo⁴⁰.

Oba uboštvena redova, Dominikov red pridigarjev in Frančiškov red manjših bratov, sta takratni Cerkvi ob meniškem redovništvu ponudila novo vrsto redovništva. Redovniki obeh redov niso več nujno pripadali isti opatiji od vstopa v samostan pa do svoje smrti; zaradi novih potreb niso več imeli stalnosti bivanja (*stabilitas loci*) v isti opatiji, ampak so postali popotniki in se naseljevali tam, kjer so bili večje evangelizacijske potrebe in se tudi selili v tisti samostan in kraj, kjer so bili bolj potrebni. Postali so mobilni in razpoložljivi

---

dnevi, Zbornik 5, Koper Capodistria, 43–65). Leta 2024, je papež Frančišek imenoval za škofa na Hrvaškem, v Požegi, Iva Martinovića, samostanskega tretjrednika sv. Frančiška Asiškega.

³⁸ Naslovník Katoliške Cerkve v Sloveniji 2023, Ljubljana 2022.

³⁹ Prim. Ennio Staid, n. d., 29.

⁴⁰ Prim. Mario von Galli, n. d., 40.

za pastoralno in misijonsko poslanstvo Cerkve. Tudi niso poznali stalnosti predstojniških služb istih bratov, marveč so na kapitljih (skupščinah) – vrhovnih in pokrajinskih – izbirali in volili po vnaprej določenem času nove predstojnike. Odločili so se za rotacijo predstojniških služb na krajevni, pokrajinski in svetovni ravni. Oboji, dominikanci in manjši bratje, so imeli tudi vrhovne in pokrajinske skupščine (zborovanja, kapitlje), česar meniški redovi niso poznali.

Obe karizmi, Dominikova in Frančiškova, sta podarili Cerkvi poleg moškega (prvi red) tudi žensko redovništvo (drugi red), sicer meniško žensko redovništvo, obenem pa tudi laiška bratstva (tretji red) z Dominikovo in Frančiškovo duhovnostjo in poslanstvom, znotraj katerih so pozneje vzkli- le redovniške skupnosti samostanskega tretjega reda in številne redovniške kongregacije – pri Dominiku ženske, pri Frančišku moške in ženske. Tudi škofijski duhovniki, celo škofje in nekateri papeži so pripadali dominikanski in frančiškovski bratski skupnosti, ki so spadale in še spadajo v dominikansko in frančiškovsko družino. Tako bratstvo (lat. fraternitas) kot majhnost (lat. minoritas) sta nekaj zelo evangeljskega. Izraz »bratje« imajo tudi dominikanci v svojem imenu (Bratje reda pridigarjev) in tudi majhnost, ki vključuje uboštvo in skromnost (ponižnost), je pri njih prav tako cenjena, saj korenini v Kristusu, četudi je bila v takratni družbi in celo Cerkvi zanemarjena. Že veliko prej, npr. pri sv. Martinu (+397) v molitvenem bogoslužju beremo, da reven (ubog) in skromen stopa bogat v nebesa. To pomeni, da so se menihi in tudi škofje že v četrtem stoletju prostovoljno odločali za uboštvo in skromnost.

Red pridigarjev je imel skoraj vso zgodovino eno vodstvo reda; manjši bratje so imeli tudi znotraj svojega prvega reda različna gibanja, katerih člani so nosili posebna imena, ki so jih tudi dodajali k skupni kratici OFM (Ordo Fratrum Minorum) vse do Leonove združitve, ko so dokončno ostali samo trije redovi: OFM, OFM Conv in OFM Cap.

Za obe družini, dominikansko in frančiškovsko, lahko rečemo – čeprav so tudi v njiju živeli grešniki – da sta bili vso njuno zgodovino veliko duhovno bogastvo v Cerkvi in v svetu. Nekateri to imenujejo kar čudež, ki traja že 800 let. Obe družini, dominikanska in frančiškovska, imata veliko število bratov in sester, ki jim je Katoliška Cerkev tudi uradno s kanonizacijo in beatifikacijo priznala svetništvo. Obe družini sta tudi danes duhovno bogastvo v Katoliški Cerkvi in v svetu.

IZJAVA O RAZISKOVALNIH PODATKIH

Članek ne temelji na raziskovalnih podatkih.

VIRI IN LITERATURA

- Klara Asiška, 1998: Vodilo, v: *Vodilo in življenje: spisi sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare*, Slovenska kapucinska provinca, Ljubljana, 159–175.
- Frančišek Asiški, 1998: Nepotrjeno Vodilo, v: *Vodilo in življenje: spisi sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare*, Slovenska kapucinska provinca, Ljubljana, 95–121.
- Frančišek Asiški, 1998: Pismo vsem kristjanom (prvotna redakcija) v: *Vodilo in življenje: spisi sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare*, Slovenska kapucinska provinca, Ljubljana, 52–55.
- Frančišek Asiški, 1998: Pismo vsem kristjanom (kasnejša redakcija) v: *Vodilo in življenje: spisi sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare*, Slovenska kapucinska provinca, Ljubljana, 55–63.
- Frančišek Asiški, 1998: Potrjeno Vodilo, v: *Vodilo in življenje: spisi sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare*, Slovenska kapucinska provinca, Ljubljana, 122–130.
- Sveti Aurelije Augustin, 1985: Pravilo za Božje slugе, v: (prir. Hadrijan Borak), *Redovniška pravila*, Brat Franjo, Zagreb, 181–202.
- Avguštin, 2023: Vodilo za samostansko življenje, Priloge, I.–VII., v: Katja Ceglar, *Primerjava Avguštinovega in Frančiškovega vodila*, Ljubljana 2023, Priloge, I.–VII. magistrsko delo, rokopis, Teološka in Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.
- Robert Bahčič, 2007: Čudež, ki traja 800 let: zgodovina Frančiškove karizme v svetu in pri nas, Brat Frančišek, Ljubljana.
- Jean René Bouchert, 1999: *Sveti Dominik*, Znamenje, Petrovče.
- Doroteja Emeršič, 2018: XV. generalni kapitelj Frančiškovega svetnega reda (OFS). *Brat Frančišek* 28/5–6, 11.
- Generalne konstitucije Frančiškovega svetnega reda, v: *Vodilo in generalne konstitucije Frančiškovega svetnega reda*, Srečanja, Ljubljana 1991, 17–80.
- Lazaro Iriarte, 2013: *Povijest franjevaštva*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb.
- Janez Pavel II., 2009: Vodilo in življenje bratov in sester samostanskega tretjega reda svetega Frančiška, v: *Vodilo in Konstitucije ter Navodila kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja*, Provincialat šolskih sester, Ljubljana, 3–27.
- Naslovnik Katoliške Cerkve v Sloveniji 2023, Ljubljana 2022.
- Pavel VI., 1978: Vodilo Frančiškovega svetnega reda, v: *Vodilo in Generalne konstitucije Frančiškovega svetnega reda*, Srečanja, Ljubljana 1991, 5–16.
- Timothy Radcliffe, 2002: *Knjiga Konstitucija i naredbi braće reda propovjednika izdana po naredbi brata Timothyja Radcliffea, učitelja Reda* (Uvrštene su i odredbe Opće skupštine Providence 2001), Hrvatska dominikanska provincija, Zagreb.
- Adalbert Rebić, ur., 2007: *Dominikanci*, v: *Splošni religijski leksikon*, Modrijan, Ljubljana, 255–256.
- Vera Schauber in Michael Schindler, 1995: *Svetniki in godovi zavetniki za vsak dan v letu*, Mladinska knjiga, Ljubljana.
- Ennio Staid, 2016: *Sveti Dominik: prerok za današnji čas*, Znamenje, Petrovče.
- Vjekoslav Štefanić, 1956: Glagoljaši u Kopru (1467–1806), v: *Starine*, knjiga 46, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 203–329.

John Vaughn, Lanfranco Serrini, Flavio Roberto Carraro in José Angulo Quilis, 1997: *Poklicanost in poslanstvo Frančiškovih krščanskih laikov v Cerkvi in svetu*, Brat Frančišek, Ljubljana.

Mario von Galli, 1976: *Frančišek Asiški: življenje za prihodnost*, Mohorjeva družba, Celje.

Jaime Zudaire, 1991: *L'Ordine francescano Seolare*. Agostino Favale (e Collaboratori), v: *Movimenti ecclesiali contemporanei: dimensioni storiche teologico-spirituali ed apostoliche*, Biblioteca di Scienze Religiose – 92, Las – Roma, 345–358.

Salvator Žitko, 2015: *Glagoljaški samostan sv. Gregorja v Kopru. Glagoljaštvo v Istri in Kopru s srednjeveškimi iluminiranimi glagolskimi kodeksi in fragmenti*, Monaldovi dnevi, Zbornik 5, Koper Capodistria, 43–65.

PRIMERJAVA MED DOMINIKANSKO IN FRANČIŠKOVSKO DRUŽINO

Povzetek

V članku je primerjava med dominikansko in frančiškovo družino. Najprej sta predstavljena redovna ustanovitelja sv. Dominik de Guzmán (Caleruega, okrog, 1170–1221, Bologna) in sv. Frančišek Asiški (Assisi, 1181/82–1226 Assisi) in njune različne poti pred ustanovitvijo novih uboštvenih redov. Frančiškovi manjši bratje imajo svoje Vodilo, ki ga je potrdil papež Honorij III. leta 1223, dominikanci pa so sprejeli Vodilo sv. Avguština. Nato sta predstavljeni obe, dominikanska in frančiškova družina najprej na splošno in nato posamične veje, ki so pognale iz njunih karizem, karizme sv. Dominika in karizme sv. Frančiška.

K dominikanski družini spadajo dominikanci (Fratres Ordinis praedicatorum, OP), ki so prvi dominikanski red, klavzurne dominikanske sestre (Sorores Ordinis praedicatorum, OP), ki so drugi dominikanski red in po starem imenovanju dominikanski tretjeredniki oz. dominikanski krščanski laiki, h katerim tudi spadajo škofijski duhovniki, ki so se odločili živeti v karizmi sv. Dominika. K dominikanski družini spadajo še dominikanske samostanske tretjerednice in številne dominikanske ženske kongregacije, ki skupaj z imenovanimi sestavljajo dominikansko družino in jih na kratko imenujemo dominikanke, četudi niso dominikanke drugega reda.

Frančiškovo družino sestavljajo manjši bratje (Ordo Fratrum Minorum, OFM), danes razvejani na tri samostojne redove: ki so manjši bratje frančiškani (OFM), manjši bratje minoriti (OFMConv) in manjši bratje kapucini (OFMcap); sestre klarise (OSC), ki imajo podobno kot manjši bratje štiri skupine (klarise, klarise urbanke, klarise koletinke in klarise kapucinke) in še tretjeredniki sv. Frančiška Asiškega, danes imenovan Frančiškovo svetni red (FSR) (lat. Ordo Franciscanus Saecularis /OFS/). Pozneje so nastale številne kongregacije samostanskih tretjerednic sv. Frančiška Asiškega in nekaj »skupnosti« samostanskih tretjerednikov.

Na koncu je tudi predstavljena statistika dominikanske in frančiškove družine danes.

COMPARISON BETWEEN THE DOMINICAN AND FRANCISCAN FAMILIES

Summary

The article presents a comparison between the Dominican and Franciscan families. It begins with an introduction to the founders of the two orders, St Dominic de Guzmán (Caleruega, c. 1170 – Bologna, 1221) and St Francis of Assisi (Assisi, 1181/82 – Assisi, 1226), and outlines their different paths prior to the foundation of the new mendicant orders. The Friars Minor follow their own Rule, which was confirmed by Pope Honorius III in 1223, whereas the Dominicans adopted the Rule of St Augustine.

The study then presents both the Dominican and the Franciscan families, first in general terms and subsequently through the individual branches that developed from the charisms of St Dominic and St Francis.

The Dominican family includes the Dominicans (Fratres Ordinis Praedicatorum, OP), the First Order; the cloistered Dominican nuns (Sorores Ordinis Praedicatorum, OP), who constitute the Second Order; and the former Third Order, today known as Dominican Christian Laity, which also includes diocesan priests who choose to live according to the charism of St Dominic. The Dominican family further includes Dominican Third Order regular sisters living in convents as well as numerous Dominican female congregations, which together form the Dominican family and are often collectively referred to as Dominican sisters, even though they do not belong to the Second Order.

The Franciscan family consists of the Friars Minor (Ordo Fratrum Minorum, OFM), today divided into three independent orders: the Friars Minor (OFM), the Conventual Franciscans (OFMConv), and the Capuchins (OFMCap). It also includes the Poor Clares (OSC), who are likewise divided into several branches (Poor Clares, Urbanist Poor Clares, Coletine Poor Clares, and Capuchin Poor Clares), as well as the Third Order of St Francis of Assisi, today known as the Secular Franciscan Order (Ordo Franciscanus Saecularis, OFS). In later centuries numerous congregations of Franciscan Third Order regular sisters and several communities of Third Order regular brothers were also established.

The article concludes with a presentation of the current statistical data regarding the Dominican and Franciscan families.

VERGLEICH DER DOMINIKANER- UND FRANZISKANERFAMILIEN

Zusammenfassung

Der Artikel vergleicht die Dominikaner- und Franziskanerfamilien². Zunächst werden die Ordensgründer, der heilige Dominikus von Guzmán (Caleruega, ca. 1170–1221, Bologna) und der heilige Franziskus Assisi (Assisi, 1181/82–1226 Assisi), und ihre unterschiedlichen Wege vor der Gründung der neuen Orden vorgestellt. Die Franziskanerbrüder haben ihre eigene Regel, die 1223 von Papst Honorius III. approbiert wurde, während die Dominikaner die Regel des heiligen Augustinus übernahmen. Anschließend werden beide Ordensfamilien vorgestellt, zunächst allgemein und dann die einzelnen Zweige, die aus ihren Charismen hervorgingen: dem Charisma des heiligen Dominikus und dem Charisma des heiligen Franziskus.

Zur Dominikanerfamilie gehören die Dominikaner (Fratres Ordinis praedicatorum, OP), der erste Dominikanerorden, die Klausurschwestern (Sorores Ordinis praedicatorum, OP), der zweite Dominikanerorden, und – nach alter Bezeichnung – der dritte Domini-

kanerorden oder die dominikanischen Laien, zu denen auch die Diözesanpriester zählen, die sich entschieden haben, im Charisma des heiligen Dominikus zu leben. Zur Dominikanerfamilie gehören außerdem der dritte Dominikanerorden und zahlreiche dominikanische Frauengemeinschaften, die zusammen mit den genannten die Dominikanerfamilie bilden und kurz als Dominikaner bezeichnet werden, auch wenn sie nicht dem zweiten Orden angehören.

Die Franziskanerfamilie besteht aus den Minderbrüdern (Ordo Fratrum Minorum, OFM), die heute in drei unabhängige Orden unterteilt sind: die Franziskanerbrüder (OFM), die Minoritenbrüder (OFMConv) und die Kapuzinerbrüder (OFMcap); die Klarissen (OSC), die wie die Minderbrüder aus vier Gruppen bestehen (Pleasant Klarissen, Klarissen Urbanis, Klarissen Collegiata und Klarissen Kapuziner) und der Dritte Orden des Heiligen Franziskus Assisi, heute Franziskaner-Säkularorden (FSR) (lateinisch Ordo Franciscanus Saecularis /OFS/). Später wurden zahlreiche Kongregationen klösterlicher Dritter Orden des Heiligen Franziskus Assisi und mehrere „Gemeinschaften“ klösterlicher Dritter Orden gegründet. Abschließend werden Statistiken über die heutigen Dominikaner- und Franziskanerfamilien vorgestellt.

Abschließend werden auch Statistiken über die heutigen Dominikaner- und Franziskanerfamilien präsentiert.